UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Helena Vykydalová

Zadluženost populace spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji

Olomouc 2019 vedoucí práce: JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, pod odborným vedením JUDr. Zdenky Novákové, Ph.D. s použitím uvedených zdrojů a literatury.

V Olomouci dne 10.04.2019 ……

Poděkování

Děkuji JUDr. Zdence Novákové, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce a cenné rady, které byly přínosem pro moji práci.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Helena Vykydalová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Zadluženost populace spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji
Název v angličtině:	The indebtedness of the population by consumer loans in the Olomouc Region
Anotace práce:	Bakalářská práce se v teoretické části zabývá historií bankovnictví, bankovními produkty a bankovními a nebankovními institucemi. Zabývá se spotřebitelskými úvěry a základními pojmy z tohoto oboru. Popisuje podmínky banky k získání úvěru. V praktické části bylo kvantitativním výzkumem zjištěno, jaká je zadluženost obyvatel spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji.
Klíčová slova:	Centrální banka, spotřebitelský úvěr, zadluženost obyvatel, úvěrová smlouva, bankovní produkty, Olomoucký kraj
Anotace v angličtině:	In the theoretical part this bachelor thesis deals with the history of banking, banking products and banking and non-banking institutions. It deals with consumer loans and basic terms in this field. It describes the bank's conditions for obtaining a loan. In the practical part, quantitative research found out what is the indebtedness of consumers by consumer loans in the Olomouc Region.
Klíčová slova v angličtině:	The central bank, consumer credit, indebtedness of citizens, credit agreement, banking products, the Olomouc region
Přílohy vázané v práci:	Příloha 1 – Dotazník
Rozsah práce:	42 + příloha
Jazyk práce:	Český

Obsah

Úvod **7**

1 Bankovní systém **9**

1.1 Historie bankovního systému v České republice 9

1.2 Centrální banka 10

1.3 Obchodní banky 10

1.3.1 Bankovní produkty 11

1.4 Nebankovní instituce 12

2 Zadluženost a její vývoj **13**

2.1 Zadluženost českých domácností 13

2.2 Aktuální situace zadluženosti 14

3 Spotřebitelský úvěr **16**

3.1 Zákon o spotřebitelském úvěru 16

3.2 Vymezení základních pojmů 17

3.3 Členění spotřebitelského úvěru 18

3.4 Podmínky pro získání spotřebitelského úvěru 19

3.4.1 Právní úprava k získání úvěrového produktu 19

3.4.2 Úvěrový proces 20

3.4.3 Žádost klienta o bankovní úvěr 21

3.4.4 Určení úvěruschopnosti klienta 21

3.4.5 Návrh a schválení úvěrové smlouvy 22

3.4.6 Zajištění úvěru a převzetí úvěrových záruk do rukou banky 22

3.4.7 Čerpání úvěru 23

3.4.8 Splácení úvěru 23

3.4.9 Dodržování úvěrové smlouvy a uvolnění záruk bankou 23

4 Olomoucký kraj **25**

4.1 Demografické hledisko 25

4.2 Krajské zřízení 25
4.3 Olomouc jako univerzitní město 26
5 Praktická část 27
5.1 Cíl výzkumného šetření 27
5.2 Stanovení výzkumného vzorku 27
5.3 Sběr dat 28
5.4 Metodologie sběru dat 28
5.5 Analýza a interpretace výsledků 29
Závěr 37
Seznam použitých zkratek a symbolů 38
Seznam obrázků a grafů 39
Seznam použité literatury a zdrojů 40
Seznam příloh 42

Úvod

V této bakalářské práci se budu zabývat zadlužeností obyvatel spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji. Toto téma jsem si vybrala na základě svého zaměstnání a zkušeností. Moje zaměstnání mi hodně pomohlo při realizaci praktické části, protože jsem denně v kontaktu s klienty a mám přístup k databázi klientů, kteří spotřebitelské úvěry využívají. V dnešní době je běžná praxe taková, že když na něco nemám peníze, tak si je jdu půjčit do banky nebo požádám nebankovní instituci o peníze. Nejběžnější situací je půjčit si peníze na vlastní bydlení. Je to takový současný trend. Mnoho mladých nechce bydlet s rodiči. Raději si půjčí peníze na nemovitost a chtějí bydlet sami. Na jednu stranu je to dobře, ale na druhou stranu je zadluženo zase více a více lidí. Z pohledu státu je to prospěšné pro ekonomiku, protože se peníze točí na trhu, ale na stranu druhou markantně stoupá zadluženost domácností. Pořád nemůže být dobře. Lidé nakupují, co chtějí, protože mají jistotu zaměstnání, ale jakmile přijde ekonomická krize, což určitě přijde, tak už zase tak dobře nebude. Jak je to se zadlužeností obyvatel v Olomouckém kraji, se budu snažit zjistit v praktické části této práce.

Na podobné téma bylo sepsáno mnoho bakalářských a diplomových prací. Jednou z podobných prací je diplomová práce z roku 2012 Iva Mičulky, který psal na téma Spotřebitelské úvěry a zadlužování domácností v České republice, který studoval na Masarykově univerzitě v Brně nebo bakalářská práce Petry Moravcové z roku 2009 na téma Úvěrová zadluženost občanů ČR, která studovala na Univerzitě v Pardubicích. Ale moje práce bude přece jen v něčem jiná a jedinečná. Od ostatních prací se budu odlišovat tím, že budu v praktické části zohledňovat jen občany s trvalým pobytem v Olomouckém kraji.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se snažím popsat historii bankovnictví v České republice, jaké máme instituce, od kterých si finance můžeme půjčit. Popisuji stěžejní pojmy, které s bankovnictvím a spotřebitelským úvěrem úzce souvisí a jsou důležité pro pochopení tématu práce. Dále ukazuji, jak je na tom se zadlužeností celkově Česká republika ve srovnání se situací za posledních 10 let. Podrobně charakterizuji spotřebitelský úvěr, jaké máme druhy úvěrů, jak je legislativně vymezený a jaké podmínky musí žadatel splnit, aby mu byl úvěr poskytnutý. Poslední kapitolou v teoretické části je popis Olomouckého kraje z demografického hlediska.

V praktické části se budu zabývat analýzou a následným vyhodnocením uskutečněného výzkumu. Hlavním cílem výzkumu bude zjistit, jaká je zadluženost spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji. Konkrétně, zda je zadluženo více žen nebo mužů, v jaké věkové kategorii,

jaké mají nejčastější vzdělání, zda pochází z vesnice nebo města, jaké typy úvěrů jsou nejběžnější a v jaké výši jsou úvěry poskytovány. Použiji kvantitativní výzkumnou metodu, neboť jsem se respondentů ptala prostřednictvím dotazníků.

1 Bankovní systém

Bankovní systém se neustále vyvíjí a v každém státě má daná svá pravidla, podle kterých se musí řídit. Můžeme tak říci, že se bankovní systém může v různých zemích lišit. Rozdíly jsou zde kvůli odlišné ekonomice, vyspělosti státu, rozloze a v neposlední řadě i kvůli historickému vývoji země. Tento systém můžeme vymezit jako souhrn všech bank ve státě, ve kterém jsou daná jasná a přísná pravidla pro fungování tohoto systému. Tyto pravidla jsou většinou vymezeny zákonnými kompetencemi (Kašparovská, 2010, str. 20).

Bankovní systém můžeme dělit podle dvou hledisek a to je na jednostupňový a dvoustupňový, kde v současných národních systémech je používaný model dvoustupňový. Rozdíl v těchto modelech je ten, že jednostupňový systém nerozlišuje centrální banku a ostatní banky. Historicky fungoval už v počátcích bankovnictví. Dvoustupňový model vyčleňuje centrální banku, která plní vůči ekonomice funkce, jako jsou: měnová politika, emitování hotovostních peněz a regulace bankovního trhu. A ostatní banky, které zprostředkovávají pohyby dočasně volných peněžních prostředků podle požadavků trhu za účelem zisku, které musí být v souladu s pravidly stanovené a kontrolované centrální bankou (Černohorský, Teplý, 2011, str. 199).

Dále můžeme bankovní systém dělit podle rozsahu činností prováděných jednotlivými bankami na specializovanou bankovní soustavu, kde jde o institucionální oddělení poskytování komerčních a investičních činností. Banka buď může provádět komerční činnosti, jako jsou: přijímání vkladů, poskytování úvěrů a další činnosti s tímto spojené anebo provádět investiční činnosti, tzn. investování a obchodování s cennými papíry, nakládání s finančními aktivy a investování do majetkových účastí. A univerzální bankovní soustavu, kde na rozdíl od oddělené činnosti mohou banky provádět komerční a investiční činnost současně (Černohorský, Teplý, 2011, str. 199 - 200).

1.1 Historie bankovního systému v České republice

V této kapitole se podíváme stručně do historie Československa a České republiky. Po druhé světové válce bankovnictví přináší významnou změnu nacionalizací velkých ústavů. Mění se právní forma peněžních institucí, ale nemění se povaha jejich činností. Po roce 1948 přichází do bankovnictví koncentrační vlna soustřeďující finanční prostředky do zestátněných podniků a má za úkol bránit odtoku úvěrových zdrojů do sféry soukromého podnikání. Převládal hlavně monobankovní systém, jež vyžadoval po nefinančních subjektech plnění a

respektování pravidel, jako byly např. zákaz obchodního úvěru mezi podniky, povinnost bezpeněžního platebního styku nebo zákaz účtu u Národní banky Československé (dále jen NBČS). Hlavním principem monobankovního systému byla Státní banka Československá (dále jen SBČS), která plnila roli jak centrální banky, tak koncentrovala úspory obyvatel a umožňovala tak jejich plánovité využití (Půlpánová, 2007, str. 19 – 27).

V letech 1990 – 1992 byl zaveden dvoustupňový bankovní systém. SBČS byla nadále hlavní bankou, ale byla od ní oddělena obchodní činnost. Její pozornost byla soustředěna hlavně na emisní a devizovou činnost a celkovou správu měny. V roce 1993 byla hlavní centrální banka rozdělena na dvě centrální banky a v únoru pak byla rozdělená i měna. V současnosti je v České republice hlavní centrální bankou Česká národní banka (dále jen ČNB), která je ústavou deklarována jako maximálně nezávislá na politickém vlivu. Pod ČNB se řadí ostatní banky, kam spadají i pobočky zahraničních bank působící na území ČR (historie.cnb.cz, 2013-2018).

1.2 Centrální banka

Centrální bankovnictví se stává nedílnou součástí bankovního sektoru, i když formy a charakter jeho působení se mění vlivem ekonomického prostředí. Mezi základní funkce centrální banky patří funkce měnově politická a dohledová, banka bank, banka státu, emise hotovostních peněz, devizová činnost, reprezentant státu v měnové oblasti. Jak už bylo zmíněno, v České republice je centrální bankou ČNB (Půlpánová, 2007, str. 152- 155). V čele ČNB stojí sedmičlenná bankovní rada jmenovaná prezidentem republiky. Skládá se z guvernéra, dvou víceguvernérů a dalších čtyř členů bankovní rady. Již od svého vzniku byla banka jedním z orgánů dohledu nad bankami. V roce 2006 došlo k integraci všech dohledových institucí do České národní banky. Začala se tak starat o stabilitu a bezpečný rozvoj celého finančního systému České republiky (historie.cnb.cz, 2013 – 2018).

1.3 Obchodní banky

Banku můžeme charakterizovat jako podnik, který provádí peněžní operace na vlastní účet formou zprostředkování finančních prostředků mezi jednotlivými ekonomickými subjekty. Z jedné strany vystupuje jako dlužník – nakládá se svěřenými penězi a na straně druhé vystupuje jako věřitel – peněžní prostředky investuje. Objektivním základem existence banky je přerozdělování dočasně volných finančních prostředků, tj. použití volných peněžních zdrojů k úvěrování (Černohorský, Teplý, 2011, str. 197).

Definici banky z právního hlediska vymezuje zákon č. 21/1992 Sb., o bankách ve znění pozdějších předpisů jako: právnickou osobu se sídlem v České republice založenou jako akciovou společnost, která přijímá vklady od veřejnosti, poskytuje úvěry, má bankovní licenci k výkonu bankovních činností a je udělována ČNB. Přitom přijímat vklady od finančních subjektů může podle zákona jen banka, ale poskytovat úvěry mohou i jiné finanční instituce. Mezi základní funkce bank z finančního hlediska patří finanční zprostředkování, tj. přijímání vkladů a jejich investování za účelem zhodnocení, poté uskutečňuje emisi bezhotovostních peněz a provádí platební styky (Černohorský, Teplý, 2011, str. 198 - 199).

1.3.1 Bankovní produkty

Bankovní produkty neboli bankovní obchody nebo bankovní služby jsou obchody prováděné bankami. Úvěrové produkty můžeme rozdělit do tří skupin a to na peněžní úvěry, závazkové úvěry a záruky a na alternativní formy financování. U peněžních úvěrů se jedná o skutečné poskytnutí finančních prostředků. Patří sem kontokorentní úvěr, eskontní úvěr, hypoteční úvěr, spotřebitelský a revolvingový úvěr. Závazkové úvěry a záruky jsou takové, kdy se banka zavazuje za svého klienta splnit závazek, pokud tak neučiní sám. Je to např. akceptační úvěr, ramboursní úvěr nebo avalový úvěr. A alternativní formy financování jsou další možnosti, jak si klient může opatřit finanční prostředky. Je to např. faktoring, forfaiting a finanční leasing (Černohorský, Teplý, 2011, str. 228 - 233).

V této práci se budu zabývat hlavně spotřebitelskými úvěry, tak vám vysvětlím rozdíly různých peněžních úvěrů. Podle Černohorského a Teplého můžeme dělit peněžní úvěry na kontokorentní úvěr, který banka poskytuje klientovi k jeho běžnému účtu. Podstatou je, že klient může jít na svém běžném účtu do mínusu. Je zpoplatněn sankčním úrokem. Řadí se mezi krátkodobé a nejdražší úvěry, protože jeho splatnost je krátkodobá a může být čerpán kdykoliv. Dalším úvěrem je eskontní úvěr neboli směnečný, který spočívá v nákupu směnek bankou před jejich splatností, přičemž si sráží úrok od doby eskontu do dne splatnosti směnky. Je levnější než kontokorentní úvěr, protože jej banka poskytuje jen bonitním klientům. Hypoteční úvěr je zajištěný zástavním právem k nemovitosti z dlouhodobého hlediska. Může být účelový nebo neúčelový. Banka financuje poskytování těchto úvěrů emisí hypotečních zástavních listů, proto je hypoteční úvěr v podstatě málo rizikový a levný. Spotřebitelský úvěr je neúčelový úvěr poskytovaný fyzickým osobám na nepodnikatelské účely. Je úročen relativně vysokou úrokovou sazbou a je oproti ostatním úvěrům docela rizikový. Poskytovaný úvěr se pohybuje

spíše v nižších částkách. Revolvingový úvěr je poskytování krátkodobých úvěrů opakovaně např. kreditní karta (Černohorský, Teplý, 2011, str. 230 - 232).

1.4 Nebankovní instituce

Poskytovatelé nebankovních úvěrů jsou zpravidla soukromé instituce nebo také jednotlivci, kteří musí mít od 1. března 2017 povolení k provozování své činnosti od ČNB. Hlavním úkolem těchto společností je poskytování produktů a služeb klientům (bankovnipoplatky.com, 2017). Momentálně už není takovým rizikem půjčit si peníze od nebankovní společnosti. Ale klient by měl zvážit, zda chce půjčku od banky nebo od nebankovní instituce. Nebankovní instituce mají zpravidla vyšší zápůjční úrokovou sazbu, protože poskytovatel nemá jistotu, že dlužník úvěr splatí. Oproti bankovnímu úvěru máte peníze ihned a hlavně jistotu, že vám je nebankovní poskytovatel půjčí. O takovýto úvěr většinou žádají nezaměstnaní nebo lidé s nízkým příjmem a můžou mít i záznam v registrech (comfortmoney.cz, 2012 – 2018).

V první kapitole jsem se zaměřila na bankovní systém jako celek. Jak se liší bankovnictví u nás a ve světě. Soustředila jsem se na hlavní body historie centrálního bankovnictví, které se v minulosti udály. Jak je důležité centrální bankovnictví a jak se bankovnictví rozděluje. Existují bankovní instituce a nebankovní instituce, které mají mezi sebou dané rozdíly. Jaké produkty mohou poskytovat banky a jejich výhody oproti nebankovním institucím. Tímto tématem se dostáváme k samotné otázce, proč se lidé zadlužují a co zadluženost vlastně vyjadřuje, a to si popíšeme v další kapitole.

2 Zadluženost a její vývoj

Můžeme si položit otázku, proč se vlastně lidé zadlužují? Mají málo peněz? Nebo práci, která neuspokojuje jejich potřeby? Pokud se podíváme kolem sebe, tak je zadlužený každý druhý člověk. Ale jen proto, že mají potřebu mít majetek, na který si nejsou schopni za celý život naspořit. Anebo mají takové příjmy, které jim neumožňují potřebné miliony našetřit. Pokud je tu ta možnost půjčit si finance od banky, tak proč by toho nevyužili. Momentálně je taková doba, kdy je nejnižší nezaměstnanost. Z toho vyplývá, že lidé mají jistotu zaměstnání a příjmu, tím pádem se nebojí, že by mohli přijít o práci, protože by si hned nějakou našli. Pozitivní je, že si berou hlavně hypotéky na bydlení, nikoliv nesmyslné a drahé půjčky na nepotřebné věci. Na následujícím grafu vám ukáži vývoj zadluženosti domácností za posledních 10 let.

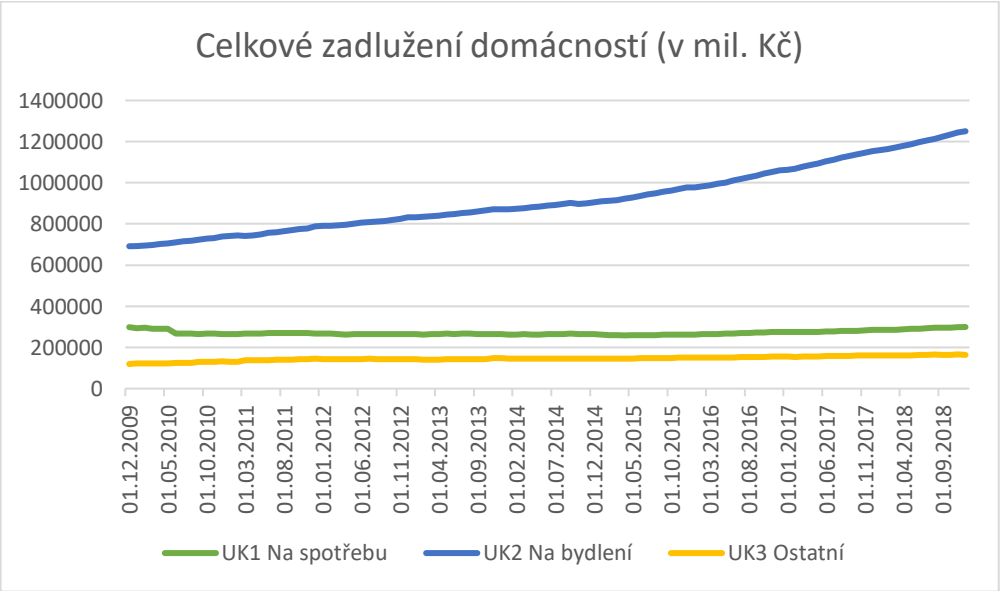

Obrázek 1: Celkové zadlužení domácností (Zdroj: ČNB, vlastní zpracování)

Z grafu je zřejmé, že stoupají úvěry na bydlení. Za posledních pět let je tento růst velmi markantní. Je zde vidět situace, kdy v listopadu v roce 2016 Česká národní banka zpřísnila podmínky na poskytnutí hypoték.

2.1 Zadluženost českých domácností

Největší roli hrají bankovní úvěry na bydlení. Pokud úvěry na bydlení srovnáme s úvěry spotřebními, tak domácnosti mají tendenci ke zdravým půjčkám, ale na straně druhé z obecného hlediska zjistíme, že velký růst zadluženosti domácností se realizoval v době, kdy byly nízké úrokové sazby, a cena nemovitostí rostla. Na konci roku 2012 dlužili celkem domácnosti 1,0043

bilionu korun. Z toho dlužili celkem 81% na bydlení a 19% na spotřebu. Projevuje se převaha dlouhodobých úvěrů. V letech 2004 – 2008 narůstaly půjčky domácnostem v průměru ročně o 145 miliard korun a z toho bylo 136 miliard korun dlouhodobých úvěrů.

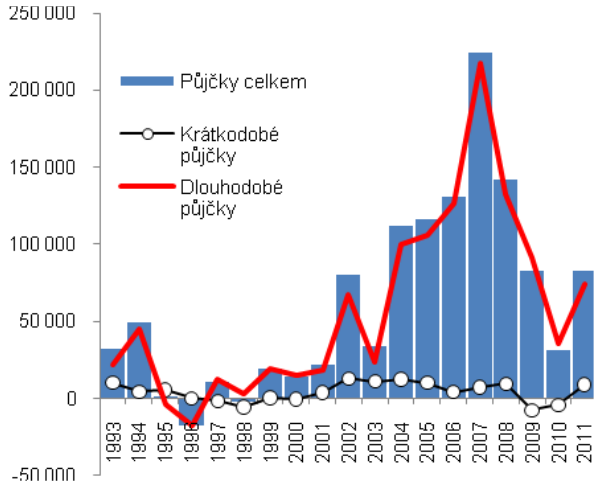

Obrázek 2: Meziroční změna stavu půjček domácnostem v mil. Kč (Zdroj: Český statistický úřad, 2019)

Z tohoto grafu je jasně patrné, že převažují úvěry dlouhodobé. Pokud srovnáme tříleté období 2006 – 2008, rostly úvěry v průměru každý rok o 166 miliard korun. V letech od roku 2009 – 2011 rostly úvěry jen o 66 miliard korun. Krátkodobé úvěry v tomto období ročně poklesly.

2.2 Aktuální situace zadluženosti

Od začátku roku 2019 se razantně zvýšila zadluženosti českých domácností. Konkrétně za měsíc leden vzrostla zadluženost o více než dvě miliardy korun, to je na 1,653 bilionu korun. Velký podíl na tomto růstu mají i firmy, které dosáhli 1,109 bilionu korun v lednu 2019. Pokud srovnáme leden 2019 a prosinec 2018, tak zadluženost firem stoupla o 12 miliard korun. Velký nárůst dluhů u domácností můžeme pozorovat už od roku 2016, viz Obrázek č. 1. Nejvíce si lidé půjčují na bydlení. Podle ČNB připadají hypotéky asi na tři čtvrtiny peněz, které domácnosti dluží. Regulace hypoték ze strany ČNB, která proběhla v říjnu 2018, znamenala větší zájem o úvěry na bydlení. Centrální banka každý měsíc zveřejňuje statistiky zadluženosti domácností. Z těchto statistik můžeme porovnávat, jaká je právě situace na trhu. Postupné zadlužování domácností není v dnešní době nic neobvyklého. Lidé berou zadlužování jako normální věc v jejich běžném životě (finance.cz, 2019).

V této kapitolce jsem se snažila popsat, co to zadluženost je, proč se lidé zadlužují a jaká je aktuální situace domácností. Ukázala jsem vám grafy, které názorně ukazují, jaký je

aktuální trend na bankovním trhu. Postupně bych na toto téma chtěla navázat a popsat, jakými produkty se lidé nejčastěji zadlužují a co to vlastně spotřebitelský úvěr je. Jaké mohou být druhy spotřebitelských úvěrů a co za produkty se řadí do spotřebitelských úvěrů. Jaká legislativa stanovuje podmínky spotřebitelských úvěrů. Důležitou kapitolkou zde budou podmínky získání úvěru, protože ne každý může úvěr získat, jak si mnoho lidí myslí.

3 Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelský úvěr můžeme vymezit jako odloženou platbu, půjčku, finanční zápůjčku, úvěr nebo jinou obdobnou finanční službu přislíbenou zprostředkovatelem nebo věřitelem spotřebiteli. Je to poskytnutí peněz fyzickým osobám nepodnikatelům, kteří nedisponují dostatečnými finančními prostředky na nákup různých produktů a služeb a potřebují pomoci od finanční instituce. Ale toto vymezení spotřebitelského úvěru je nepřesné (cnb.cz, 2003 – 2018). Proto si vymezíme přesnou definici spotřebitelského úvěr a ta říká, že „*Spotřebitelským úvěrem je odložená platba, peněžitá zápůjčka, úvěr nebo obdobná finanční služba poskytovaná nebo zprostředkovaná spotřebiteli*“ (§ 2 zákona o spotřebitelském úvěru).

Dohled nad poskytováním a zprostředkováním úvěrů spotřebiteli, jenž nemají licenci nebo registraci u ČNB, jako jsou nebankovní úvěrové, leasingové a splátkové společnosti, vykonává Česká obchodní inspekce. (cnb.cz, 2003 – 2018)

3.1 Zákon o spotřebitelském úvěru

Zákon o spotřebitelském úvěru je zákon č. 257/2016 Sb. Je to nejnovější zákon, který vstoupil v platnost 1.12.2016. Tento zákon upravuje podmínky pro podnikání v oblasti spotřebitelského úvěrování. Předmětem tohoto zákona jsou předpisy Evropské unie a upravuje činnosti osob oprávněných poskytovat nebo zprostředkovávat spotřebitelský úvěr, včetně činnosti v zahraničí. Upravuje práva a povinnosti osob při poskytování úvěrů a řeší působnost správních orgánů v oblasti poskytování spotřebitelského úvěru (§ 1 zákona o spotřebitelském úvěru).

V zákoně o spotřebitelském úvěru můžeme najít čtyři vymezení spotřebitelského úvěru. První vymezení je napsané výše, tj. definice spotřebitelského úvěru, poté zákon vymezuje spotřebitelský úvěr na bydlení, který je zajištěný nemovitou věcí nebo věcným právem k nemovité věci nebo účelově určený spotřebitelský úvěr. Jako další vymezuje vázaný spotřebitelský úvěr, který je vázaný na koupi zboží nebo poskytnutí služby. A poslední spotřebitelský úvěr je takový, pokud jde o úvěr na bydlení nebo jiný než na bydlení, tak se určí převažující účel úvěru. Jestli nejde účel úvěru určit, použije se úprava spotřebitelského úvěru jiného než na bydlení (§ 2 zákona o spotřebitelském úvěru).

3.2 Vymezení základních pojmů

Spotřebitel – Je fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání (§ 2 zákona o ochraně spotřebitele).

Věřitel – Osoba, která nabyla pohledávku za spotřebitelem nebo osoba, která poskytla dlužníkovi úvěr (§ 3 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru).

Úrok – Je úplata za poskytnutí úvěru. Představuje tedy cenu peněz (peníze.cz, 2000 – 2018). Z hlediska dlužníka, je to částka, kterou zaplatí za poskytnutí úvěru a z pohledu věřitele to je částka, kterou dostane za odměnu, že spotřebiteli úvěr na určitou dobu poskytl.

Úroková míra – Můžeme říkat také úroková sazba. Je vyjádřená jako pevná nebo pohyblivá procentní sazba za jeden rok (p.a.) uplatňovaná na čerpanou výši spotřebitelského úvěru. Pevná úroková sazba je stanovena na celou dobu trvání spotřebitelského úvěru. Pohyblivá úroková sazba není stanovena na celé období trvání úvěru, ale mění se v závislosti na vývoji trhu (§ 3 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru).

RPSN – Roční procentní sazba nákladů. Jsou to celkové náklady spotřebitele vyjádřené v procentech jako roční podíl z celkové výše úvěru. Celkovými náklady rozumíme všechny náklady včetně úroků, daní, provizí, poplatků a dalších plateb, které musí spotřebitel v souvislosti se spotřebitelským úvěrem splatit, vyjma nákladů na notáře (§ 3 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru).

Dle výše uvedeného vymezení úrokové sazby a RPSN je zřejmé, že hodnota RPSN nemůže být nikdy nižší než úroková sazba, jelikož RPSN úrokovou sazbu v sobě zahrnuje a s tím spojené veškeré náklady. Pro spotřebitele je uvedení úrokové sazby a hodnoty RPSN nejdůležitější. Podle těchto hodnot spotřebitel zjistí, kolik přeplatí, ale z praxe se setkávám s tím, že klienty zajímá hlavně hodnota úrokové sazby a v podstatě vůbec neví, co RPSN znamená, a že je i důležitější než úroková sazba.

Registr - Pod pojmem registr budeme v této bakalářské práci uvažovat vždy registr dlužníků. Máme tři druhy registru dlužníků. Jako první je bankovní registr klientských informací (dále jen BRKI), další Nebankovní registr klientských informací (dále jen NRKI) a poslední je Sdružení na ochranu leasingu a úvěru spotřebitelům (dále jen SOLUS). V těchto registrech jsou uvedeny jak pozitivní, tak negativní údaje o splácení úvěrů spotřebitelem. Tyto registry pomáhají poskytovatelům úvěru zjistit, zda je klient rizikový anebo naopak rizikový (peníze.cz, 2000 – 2018).

3.3 Členění spotřebitelského úvěru

Spotřebitelské úvěry můžeme dělit z různých úhlů pohledu. Nejčastější je členění podle subjektu, způsobu poskytování úvěru, účelu, zajištění, doby splatnosti a typu výplaty (Dvořák, 2005, str. 538 – 539). Uvedeme si podrobnější členění, které uvádí Vlasta Kašparovská.

Banky nabízejí různé varianty úvěrů tak, aby vyhovovali požadavkům všech klientů. Jako první členění je spotřebitelský úvěr účelový a neúčelový. Neúčelový spotřebitelský úvěr je u klientů oblíbený, protože nemusí dokládat, na co peníze použijí. Ale banka si za něj nechá také zaplatit. Je zde podstatně vyšší úroková sazba, než u úvěru účelového. Pro banku je tato investice poněkud rizikovější. Zažádat o neúčelový úvěr je velmi jednoduché a klient má peníze hned na účtu. Každá banka má určený peněžní limit, který může neúčelově klientovi poskytnout. U účelové úvěru musí klient doložit, na co peníze použije. Banka má právo kontrolovat klienta, zda používá peníze na ten účel, který uvedl (Kašparovská, 2010, str. 152).

Jako další můžeme uvést zajištěné nebo nezajištěné spotřebitelské úvěry. Nezajištěné úvěry jsou většinou menší úvěry, které jsou poskytované nejčastěji bonitním klientům. Nejsou nijak zajištěné proto, aby byl proces schvalování rychlejší, a aby mohli konkurovat tlaku ze strany nebankovních společností. Zajištěný úvěr bývá z důvodu vysokého rizika a velké částky. Nejčastějším způsobem zajištění, se kterým se v praxi můžeme setkat je zástava nemovitosti a ručení jiné osoby (Kašparovská, 2010, str. 152).

Z hlediska subjektu, který spotřebitelský úvěr poskytuje, můžeme úvěry členit na přímé spotřebitelské úvěry, které poskytuje přímo banka klientovi. To znamená, že je smlouva uzavřená mezi klientem a bankou. A nepřímé úvěry, které jsou zprostředkovány společností, která nabízí zboží a služby na spotřebitelský úvěr (Dvořák, 2005, str. 538).

Z pohledu čerpání se mohou spotřebitelské úvěry čerpat jednorázově či postupným čerpáním. Nejčastější je čerpání jednorázové. Je ovlivněno především předmětem úvěru. Postupné čerpání se z praxe využívá u překlenovacího úvěru ze stavebního spoření (Dvořák, 2005, str. 538).

Spotřebitelské úvěry jednorázově nebo postupně splatné. Většina spotřebitelských úvěrů bývá spláceno postupně s pravidelnou měsíční anuitní splátkou. Pokud je úvěr splacen jednorázově, klient pravidelně splácí úroky a s poslední splátkou splatí celou část jistiny (Kašparovská, 2010, str. 152).

Z hlediska poskytování spotřebitelského úvěru máme úvěry jednorázové a revolvingové. Jednorázový úvěr je poskytnutý najedou a po skončení sjednané doby a splacení úvěru úvěrový vztah končí. Kdežto revolvingový úvěr je úvěr stanovený a poskytovaný úvěrovým rámcem, do kterého klient může automaticky čerpat finanční prostředky. Úvěr je průběžně splácen, čímž dochází k uvolňování úvěrového rámce. Úrok spotřebitel platí pouze za skutečně poskytnutý úvěr. Mezi nejčastější revolvingové úvěry řadíme kontokorentní úvěr a kreditní karty (Dvořák, 2005, str. 538).

Další členění je podle typu výplaty, které je hotovostní nebo bezhotovostní. A poslední členění je z pohledu doby splatnosti. To může být krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Krátkodobé je splatné do jednoho roku. Střednědobé je splatné od dvou do pěti let a dlouhodobé je splatné na období delší jak pět let (Pulpánová, 2010, str. 295).

3.4 Podmínky pro získání spotřebitelského úvěru

Spotřebitelské úvěry jsou zpravidla určeny fyzickým osobám starším 18 let, které jsou občany České republiky. Některé bankovní instituce poskytují úvěry i cizincům, ale za podmínky, že musí mít trvalý pobyt v České republice. Banka dále vyžaduje, aby klient měl pravidelný příjem, založil si u banky běžný účet, ze kterého se bude strhávat splátka a další podmínky (Syrový, Novotný, 2003, str. 84).

K žádosti o poskytnutí spotřebitelského úvěru musí žadatel doložit tyto údaje a podklady. Dva doklady totožnosti jako jsou občanský průkaz a další doklad, jako je třeba řidičský průkaz nebo cestovní pas nebo rodný list. Dále je potřeba doložit doklad o příjmu a výdajích, to je potvrzení příjmu od zaměstnavatele, výměr důchodu nebo poslední daňové přiznání. A výdaje jsou např. doložení smlouvy o dalším úvěru, leasingu, stavebním spoření nebo penzijním připojištění a dalších finančních závazcích. Poté si banka vyžádá výpis běžného účtu klienta. Pokud se jedná o úvěr, který musí být zajištěný, tak vyžaduje např. kupní smlouvu k nemovitosti nebo výpis z katastru, ne starší než 3 měsíce. Pokud je úvěr vyšší, tak může banka vyžadovat i životní a majetkové pojištění (peníze.cz, 2000 – 2018).

3.4.1 Právní úprava k získání úvěrového produktu

Základem úvěrového obchodu je smlouva o úvěru uzavřená mezi bankou, která je v pozici věřitele a klientem, který vystupuje v pozici dlužníka. V České republice je úvěrová smlouva upravena od roku 2012 občanským zákoníkem, který nabyl účinnosti 1. 1.2014.

Před rokem 2014 se tato smlouva řídila obchodním zákoníkem. Podle § 2395 občanského zákoníku se věřitel zavazuje poskytnout dlužníkovi finanční prostředky do určité částky a dlužník se zavazuje tyto závazky splnit a zaplatit úroky (§ 2395 občanského zákoníku)

Podle § 2395 – 2400 občanského zákoníku jsou pravidelnými náležitostmi úvěrové smlouvy tyto údaje. Musí se určit smluvní strany, tzn. v případě bankovního úvěru je věřitelem banka a dlužníkem je klient banky. Určení výše úvěru a měny, v jakém bude úvěr poskytnutý. Pokud není dohodnuto jinak, tak klient splácí úvěr v měně, ve které mu byl úvěr poskytnutý. Stanovení úroku z úvěru. Ve smlouvě je stanovená úroková sazba, která je většinou roční. Lhůta pro čerpání finančních prostředků úvěru. Jestliže není lhůta stanovená, může dlužník nárok na čerpání uplatnit, dokud poskytnutí úvěru některá ze smluvních stran nevypoví. Dlužník může úvěr vypovědět okamžitě, ale věřitel ke konci kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byla výpověď doručena dlužníkovi. Stanovení účelu úvěru, pokud je to úvěr účelový. Pokud klient nepoužije půjčené finanční prostředky na stanovený účel, může banka od smlouvy odstoupit a požadovat od klienta vrácení peněz i s úroky. Způsob stanovení splácení úvěru. Klient je zavázán úvěr splatit společně se stanovenými úroky. V případě stanovení pravidelné měsíční splátky, jsou součástí každé splátky i úroky. Stanovení splatnosti úvěru. Je dán termín, do kterého musí být úvěr splacen. Pokud není splatnost úvěru stanovena, tak je dlužník povinen poskytnuté finanční prostředky vrátit do 1 měsíce ode dne, kdy byl o vrácení věřitelem požádán. Prodlení ve splátkách. Pokud dlužník nezaplatil splátku 3 měsíce, banka má možnost odstoupit od smlouvy a požadovat vrácení půjčených financí i s úroky. Toto odstoupení nemá vliv na zajištění závazků ze smlouvy. Stanovení zajištění úvěru. Pokud se zhorší anebo zanikne zajištění úvěru, je klient povinen doplnit zajištění do původního rozsahu (Kašparovská, 2010, str. 110 – 111, § 2395 - 2400 občanského zákoníku).

K zániku úvěrové smlouvy může dojít, pokud věřitel i dlužník splní smlouvou stanovené podmínky, dohodou mezi věřitelem a klientem, výpovědí smlouvy ze strany dlužníka nebo banky, odstoupením od smlouvy ze strany banky v případě, že úvěr nebyl použitý na smlouvou stanovený účel (Kašparovská, 2010, str. 111).

3.4.2 Úvěrový proces

Každý úvěrový obchod má stanovený obecná pravidla, jak postupovat při poskytování úvěru. Proces spočívá v realizaci stanovených pravidel a má dané určité fáze, kterými musí projít. Je to fáze přípravná, realizační a závěrečná. V rámci fází jsou dány dílčí postupy, kterými klient prochází, jako jsou, žádost klienta o bankovní úvěr, prověření úvěruschopnosti klienta

včetně návrhu na poskytnutí popřípadě zamítnutí úvěru, návrh úvěrové smlouvy a její schválení oběma stranami, zajištění úvěru a převzetí úvěrových záruk do rukou banky, čerpání úvěru, splácení úvěru, kontrola dodržování podmínek úvěrové smlouvy a uvolnění záruk bankou (Kašparovská, 2010, str. 111).

3.4.3 Žádost klienta o bankovní úvěr

Aby mohla banka klientovi úvěr poskytnout, je nezbytné, aby klient o úvěr projevil zájem. Žádost bývá uvedená na speciálních formulářích, tak aby žádost byla jednodušší jak pro banku, tak pro zájemce o úvěr. Formuláře se rozlišují podle typu subjektu, tzn., zda je žadatelem fyzická osoba nebo podnikatel, nebo podle účelu úvěru, tzn. hypoteční úvěr, neúčelový spotřebitelský úvěr či provozní firemní úvěr. Formuláře obvykle obsahují přílohy, které specifikují majetkové a jiné poměry žadatele. Formuláře obvykle obsahují osobní údaje klienta, výši požadovaného úvěru a měnu, ve kterém bude úvěr poskytnutý. Účel úvěru, návrh čerpání a splácení úvěru, údaje o možnosti zajištění úvěru a přílohy, které dokládají majetkovou situaci žadatele. Než klient podá žádost o úvěr, je vhodné se poradit s konkrétní bankou, zda by mu úvěr vůbec poskytla (Kašparovská, 2010, str. 111-112). Zda na požadovanou výši úvěru dosáhne, protože Česká národní banka zpřísnila pravidla při poskytování úvěru. Od 1. října 2018 zpřísnila banka podmínky k získání hypotečního úvěru. Banka poskytne maximálně 90% z hodnoty zastavěné nemovitosti, výše úvěru může být maximálně devítinásobek čisté roční mzdy žadatele a součet splátek může tvořit maximálně 45% z čistého měsíčního příjmu klienta (finance.cz, 2018).

3.4.4 Určení úvěruschopnosti klienta

Stanovení úvěruschopnosti klienta je jeden z nejdůležitějších procesů, kterým musí každý žadatel o úvěr projít. Je to zjištění toho, zda je klient schopen a ochoten splatit úvěr, o který má zájem. Tento proces zjišťování se nazývá určení úvěrového rizika klienta. Na základě výsledku posouzení rizikovosti klienta banka může žádost zamítnout nebo schválit. Pokud banka úvěr schválí, tak se snaží co nejvíce snížit úvěrové riziko plynoucí z uzavíraného obchodu. Existují dvě základní metodiky, které slouží k posouzení úvěruschopnosti klienta a to jsou rating a scoring. Rating je zjišťování úvěruschopnosti u firemních klientů a scoring je posouzení úvěrové analýzy u fyzických osob (Kašparovská, 2010, str. 112-113). Úvěrové riziko je selhání protistrany v transakci. Řadí se mezi klasické bankovní rizika. Vždy může dojít k tomu, že dlužník nedostojí svým závazkům, tzn., nesplatí úvěr (Půlpánová, 2007, str. 182).

3.4.5 Návrh a schválení úvěrové smlouvy

Jako následující krok je návrh a následné schválení úvěrové smlouvy oběma stranami. Podpisem smlouvy oběma stranami se smlouva stává závazným dokumentem. V České republice jsou podmínky úvěrové smlouvy upraveny v Občanském zákoníku (Kašparovská, 2010, str. 113, § 2395 - 2400 občanského zákoníku).

3.4.6 Zajištění úvěru a převzetí úvěrových záruk do rukou banky

Zajištěním úvěru rozumíme veškerá opatření bankou, která mají dosáhnout toho, že bude věřiteli dluh splacen i včetně úroků. Banka zajištěním snižuje úvěrové riziko toho, že klient bude schopen splatit věřiteli dluh a banka tak nebude mít ztrátu z tohoto obchodu. Zajištění může mít různé podoby, ale nejčastější formou zajištění je zajištění osobní a věcné. Pokud za dlužníka převezme závazek další fyzická nebo právnická osoba, hovoříme o osobním zajištění. Mezi bankou a další fyzickou nebo právnickou osobou musí být sepsána smlouva o daném závazku. Věcné zajištění spočívá v tom, že banka může prodat majetek, kterým dlužník ručí, pokud nesplní stanovené závazky, které má vůči bance. Banka tak nepřijde o finance, které žadateli půjčila (Kašparovská, 2010, str. 114).

Hlavní formou osobního zajištění je ručení, které je upraveno občanským zákoníkem § 2018 - 2028. Ručením se rozumí jednostranné prohlášení ručitele, že dostojí závazku vůči bance, pokud dlužník tento závazek nesplní. Při takovém ručení se nevyžaduje souhlas dlužníka ani věřitele. Může se zajistit buď celý závazek anebo jen jeho část. K nejčastějším formám ručení patří spoluručení, následné ručení a částečné ručení. Ručení zaniká v případě, jestliže se dlužník a věřitel dohodnou nebo pokud uplyne doba, která byla na ručení sjednaná, anebo pokud závazek zanikne (Kašparovská, 2010, str. 114, § 2018 - 2028 občanského zákoníku).

Další častou formou osobního zajištění je převzetí dluhu. Spočívá v písemné dohodě mezi dlužníkem a třetí osobou, že převezme v celé výši dlužníkův závazek. Tato dohoda musí být akceptována ze strany věřitele. Stále jsem popisovala osobní zajištění, ale věcné zajištění je také důležitou a častou formou ručení. Nejčastější podoba věcného zajištění je zástavní právo k nemovitosti. Hlavní podstatou zástavního práva je uspokojení pohledávky věřitele z prodané nemovitosti v případě, že dlužník poruší podmínky úvěrové smlouvy. Toto zástavní právo k nemovitosti vzniká vkladem zástavního práva do listu vlastnictví na příslušném katastrálním úřadě nebo zápisem do Rejstříku zástav, který vede notářská komora České republiky. Jestliže je písemně podepsaná zástavní smlouva mezi bankou a vlastníkem nemovitosti a proběhne

vklad zástavního práva k nemovitosti na příslušném katastrálním úřadě, pak vzniká zástavní právo ve prospěch banky. Dalším věcným zajištěním je zástavní právo k věci movité. Movitá věc vhodná k zástavě je taková, která má stabilní hodnotu, dá se ocenit, je likvidní a jednoznačně specifikovatelná. Jsou to např. obchodovatelné starožitnosti, některé druhy cenných papírů apod (Kašparovská, 2010, str. 114 - 116).

3.4.7 Čerpání úvěru

Čerpání úvěru je vždy individuální, záleží, o jaký úvěr se jedná. Podmínky čerpání jsou vždy uvedeny v příslušné úvěrové smlouvě. Ale obecně můžeme rozdělit čerpání na jednorázové a postupné. Jednorázové čerpání se uplatňuje většinou při nákupu nemovitosti, auta a dalších zařízení. Postupné čerpání se užívá hlavně při rekonstrukci či výstavbě nemovitostí na základě předložených faktur. Čerpání probíhá v předem stanovených termínech, anebo v plovoucích termínech na základě doložených faktur. Může být vyplaceno bezhotovostně na účet dlužníka nebo hotovostně. Aby mohlo k čerpání dojít, musí žadatel splnit stanovené podmínky úvěrové smlouvy. Musí např. doložit zástavní smlouvu nemovitosti, doklad o bezdlužnosti, pojištění dané nemovitosti a další podmínky stanovené smlouvou (Kašparovská, 2010, str. 118).

3.4.8 Splácení úvěru

Banka se dohodne s klientem, kdy bude schopný úvěr včas splácet a na základě dohody vytvoří splátkový kalendář. Mezi nejčastější způsoby splácení patří jednorázové splácení, kdy jistina je součástí poslední splátky a úroky jsou spláceny v předem stanovených časových úsecích. Pokud splácení zahrnuje variabilní úrok a konstantní úmor, jedná se o splácení variabilní. Poslední možností je splácení formou anuitního splácení, kdy se v jednotlivých splátkách mění poměr úmoru a úroku, ale částka na splácení je stále stejná (Kašparovská, 2010, str. 118).

3.4.9 Dodržování úvěrové smlouvy a uvolnění záruk bankou

Banka provádí během trvání úvěrového vztahu kontrolu dodržování podmínek stanovených úvěrovou smlouvou. Banka kontroluje dodržování účelu úvěru. Dlužník musí úvěr použít jen na smlouvou stanovený účel. Banka si to kontroluje zasíláním dokumentace nebo si dané místo přijede obhlídnout, pokud se jedná o nemovitost. Dále si banka ověřuje hodnotu úvěrových záruk. Stále sleduje stav hodnoty zajištění. Pokud dojde ke snížení hodnoty zástavy,

tak banka požaduje dozajištění další zástavou, tak aby byla stále krytá. A jako poslední kontroluje dodržování splátkového kalendáře. Zda klient pravidelně a včas splácí požadovanou splátku. Pokud dlužník zaplatí veškerou jistinu a úroky, banka záruky uvolňuje. Tzn. je zrušeno zástavní právo nemovitosti vůči bance, je vrácená směnka apod. (Kašparovská, 2010, str. 118 - 119).

V této obsáhlé kapitole jsem se snažila popsat, co to spotřebitelský úvěr je, jaké máme druhy spotřebitelských úvěrů, jakou legislativou je spotřebitelský úvěr řízen. Vysvětlila jsem vám, jaké jsou podmínky k získání úvěru. Není to tak jednoduché dostat úvěr od banky. Musí se splňovat daná kritéria k získání úvěru, která jsem se vám snažila popsat. Popsala jsem vám, jaké jsou fáze úvěrové smlouvy, od žádosti až po konečné čerpání financí od banky. V další kapitole se budu zabývat Olomouckým krajem, jeho demografickým hlediskem a složením. Tuto kapitolu zde zahrnuji z důvodu toho, že moje praktická část se týká obyvatel v Olomouckém kraji. Tímto vám chci Olomoucký kraj více přiblížit.

4 Olomoucký kraj

Z geografického hlediska se Olomoucký kraj nachází ve středu Moravy a z části i v severní části Moravy. Rozlohou má Olomoucký kraj 5 267 km^2. Tvoří 6,7% z celkové rozlohy České republiky. Je na osmém místě ze čtrnácti krajů v České republice. Ze správního pohledu tvoří Olomoucký kraj spolu se Zlínským krajem Region Soudržnosti – Střední Morava. Rozděluje se na pět okresů, které jsou Jeseník, Olomouc, Přerov, Prostějov a Šumperk. Olomoucký kraj je tvořen třinácti správními obvody obcí s rozšířenou působností a to jsou Litovel, Hranice, Jeseník, Konice, Lipník nad Bečvou, Mohelnice, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šternberk, Šumperk, Uničov a Zábřeh. Olomoucký kraj je tvořen 402 obcemi s krajským Statutárním městem Olomouc. Z těchto obcí má 30 připsaný statut města a 12 z nich statut městyse. Olomouc, Přerov a Prostějov jsou statutárními městy (olkraj.cz, 2018).

4.1 Demografické hledisko

Z demografického hlediska byl počet obyvatel k 30.09.2018 v tomto kraji 632 521. Řadí se mezi šestý nejlidnatější kraj republiky, tvoří tak 6,1% z celkového počtu obyvatel. Hustota zalidnění v tomto kraji je 121,1 obyvatel/km^2. Tímto počtem se zařazuje do průměrně zalidněného kraje republiky. V jednotlivých okresech se ale hustota zalidnění značně liší. V okresu Jeseník je hustota daleko menší, tj. 55,9 obyvatel/km^2 než na Olomoucku nebo Přerovsku, kde je hustota obyvatel 157,0 obyvatel/km^2. Z pohledu věkové struktury obyvatel Olomoucký kraj odpovídá průměru České republiky. Za uplynulých 20 let můžeme říci, že se zvyšuje počet lidí v poproduktivním věku nad 65 let. K 31.12.2012 žilo přes 93 tisíc dětí do patnácti let, což představovalo 14,7% z celkového počtu obyvatel kraje. Lidí ve věkové skupině od 15 do 64 let bylo 68,3% a lidí nad 65 let bylo 17,1% z celkového počtu v Olomouckém kraji. Průměrný věk v Olomouckém kraji byl u mužů na konci roku 2012 39,9 let a u žen 43,0 let. V celé republice byl průměr 41,3 roku (olkraj.cz, 2018).

4.2 Krajské zřízení

Základním předpisem vzniku Olomouckého kraje je ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních správních celků. Zákon č. 192/2000 Sb., o krajích, který vymezuje kraj a jeho orgány. Jedná se o samosprávný celek, který je územním společenstvím občanů.

Je vymezován jako veřejnoprávní korporace, která má vlastní majetek, příjmy a hospodaří

s nimi podle vlastního rozpočtu tak, jak jim stanoví zákon. Hlavním orgánem kraje je krajské zastupitelstvo v čele s hejtmanem. Dalšími orgány, které v kraji působí, jsou krajská rada a krajský úřad (olkraj.cz, 2015).

4.3 Olomouc jako univerzitní město

Olomouc je šestým největším městem v České republice s druhou nejrozsáhlejší a nejvýznamnější městskou památkovou rezervací. V kraji se nachází významné instituce, jako jsou Vrchní soud v Olomouci, Univerzita Palackého, Arcibiskupství olomoucké a mnoho dalšího. Olomouc je městem, které má značný dopravní význam v železniční a silniční dopravě, z důvodu své zeměpisné polohy. Stále se staví nové kancelářské a ubytovací prostory. V Olomouci se nachází spoustu základních, středních a vysokých škol. Hlavní dominantou města je Univerzita Palackého, která je druhou nejstarší univerzitou v České republice. Studenti navyšují počet obyvatel ve městě o více než jednu pětinu. Jako jediná univerzita provozuje na horním náměstí infomační centrum a obchod UPoint. Univerzita se skládá z osmi fakult, na nichž studuje přes 20 000 studentů (olomouc.eu, 2012).

V předcházejících kapitolách jsem v teoretické rovině vymezila historii centrálního bankovnictví, jaké existují bankovní instituce a produkty. Srovnala jsem zadluženost v Olomouckém kraji z dat statistického úřadu. Podrobně jsem popsala spotřebitelské úvěry, jaké máme druhy spotřebitelských úvěrů a jakou legislativou jsou tyto úvěry vymezeny. Důkladně jsem popsala podmínky pro získání úvěru. Jaké náležitosti musí žadatel splňovat, aby dosáhl na úvěr. A jako poslední kapitolou v teoretické části je Olomoucký kraj, ve kterém jsem výzkum uskutečnila. Shrnula jsem, z jakých obcí se Olomoucký kraj skládá, jakým zákonem se Olomoucký kraj musí řídit a uvedla jsem i krátký odstavec o Olomouci, jako univerzitním městě.

V další kapitole se budu věnovat konkrétnímu kvantitativnímu šetření, které jsem uskutečnila na výzkumném vzorku respondentů. Tento výzkum se bude zabývat stanovením zadluženosti populace spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji.

5 Praktická část

V této kapitole se budu zabývat výzkumem zadluženosti populace spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji. Popíši hlavní cíl výzkumu, dílčí cíle, metodu sběru dat a jejich zpracování, analýzu výzkumného šetření a její vyhodnocení.

5.1 Cíl výzkumného šetření

Abych mohla výzkum uskutečnit, potřebovala jsem si stanovit hlavní cíl výzkumu. Název mojí bakalářské práce je Zadluženost populace spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji. Tudíž mým hlavní cílem, který jsem si stanovila, je zjistit procentuální zadluženost populace spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji v různých věkových kategoriích. Zjistit, v jakém věku jsou lidé nejčastěji zadluženi a zjistit, z jakého důvodu se zadlužují.

Hlavní cíl, ke kterému se chci dopracovat, zní takto: „*Jaká je zadluženost populace spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji.“*

Dále jsem si stanovila dílčí cíle, které vychází z hlavního cíle a otázek v dotazníku.

Dílčí cíl 1: zjistit, jestli je zadluženo více mužů nebo žen, jaké mají nejvyšší dosažené vzdělání, zda bydlí ve městě či vesnici, do jaké věkové kategorie patří a jakou práci vykonávají

Dílčí cíl 2: zjistit, kolik respondentů využívá spotřebitelský úvěr, zda jeden nebo více, o jaký typ spotřebitelského úvěru se jedná a v jaké výši úvěr mají

Dílčí cíl 3: zjistit, jaký byl účel úvěru, kolik mají průměrnou měsíční splátku, jaký je jejich průměrný příjem za domácnost a zda splácí v termínu či nikoli

5.2 Stanovení výzkumného vzorku

Můj výzkum probíhal na základě kvantitativní metody prostřednictvím dotazníku. Na základě otázek v dotazníku jsem sbírala data a následně je vyhodnotila. Výzkum jsem prováděla napříč věkovými kategoriemi. Mohla jsem ho uskutečnit v rámci své práce, kde jsem každý den v kontaktu s klienty. Respondenty jsem oslovovala náhodně v obchodním centru v Olomouci, další dotazníky jsem rozdala po známých a dotazník jsem také vyvěsila na sociální síť Facebook. Na dotazník mi odpověděl každý, koho jsem se zeptala. Nikdo neměl s vyplněním problém. Na sociální síti jsem nemohla ovlivnit, kdo mi dotazník vyplní nebo ne.

Výzkum jsem dělala od září 2018 do února 2019. Celkem mi dotazník vyplnilo 303 respondentů. Návratnost dotazníku jsem měla 100%, ale 4 respondenty jsem musela z výzkumu vyřadit, neboť nesplňovali základní podmínku trvalého pobytu v Olomouckém kraji.

5.3 Sběr dat

Dotazníky jsem rozdávala v obchodním centru v Olomouci v rámci svého zaměstnání, poté jsem dotazníky rozdala mezi své známé a dotazník jsem také vyvěsila na sociální sít Facebook. Sběr dat jsem uskutečnila od začátku září 2018 do konce února 2019. Výzkumného šetření se uskutečnilo 303 respondentů, z nichž jsem musela 4 vyloučit, protože nesplňovali podmínku trvalého pobytu na území Olomouckého kraje. Návratnost jsem měla 100%. Z dotazovaných mělo spotřebitelský úvěr 111 respondentů.

5.4 Metodologie sběru dat

Pro účely tohoto výzkumu jsem zvolila kvantitativní metodu sběru dat formou dotazníku a jeho následné statistické vyhodnocení. Je to velmi často používaná metoda sběru dat, kvůli jeho snadné konstrukci. Podle P. Gavory (2000) je dotazník *„způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí“*. Dotazník musí být pečlivě připravený a jeho otázky musíme jednoduše a logicky formulovat, tak aby na ně dokázal každý respondent písemně odpovědět. Výhoda metody dotazníku je ta, že dokážeme zpracovat velký počet dat za poměrně krátkou dobu. Tzn. je zde nějaká časová a ekonomická úspora. Dotazník je tvořen položkami, které se nazývají otázkami. Dotazník se skládá z vstupní části, která zahrnuje obecnější otázky a speciální části, která zahrnuje konkrétní otázky, které jsou v dotazníku nejdůležitější k následnému vyhodnocení. Použila jsem uzavřené otázky a strukturované otázky, které jsou dané určitým počtem odpovědí, ze kterých si mohou respondenti vybrat. Použila jsem jak dichotomické možnosti odpovědí, tak i polytomické možnosti odpovědí. Tyto otázky jsou jednodušší na vyhodnocení, než otázky otevřené. U polytomických odpovědí je důležité, aby nebyly příliš početné. Zároveň ale musí splňovat podmínku jednoduchosti a výstižnosti. V dotazníku jsem použila 14 otázek, na které mi odpovědělo 303 respondentů. Dotazníky jsem respondentům předávala jak osobně, tak rozesílala prostřednictvím známých a také distribuovala prostřednictvím sociální sítě. Vrátilo se mi 100% dotazníků, ale 4 jsem musela vyloučit pro nesplnění základního požadavku výzkumu (Chráska, 2007, str. 163 - 171).

5.5 Analýza a interpretace výsledků

Na základě kvantitativní metody dotazníku jsem se ptala respondentů na otázky. V této kapitole vyhodnotím, jak respondenti na jednotlivé otázky odpovídali. Provedu jejich analýzu a procentní vyjádření. U některých výzkumných otázek jsem zpracovala jednoduchý výsečový graf, který přehledně interpretuje výsledky výzkumného šetření.

První otázkou bylo zjištěno, zda respondenti mají trvalý pobyt v Olomouckém kraji. Z celkově dotázaných 303 respondentů tuto otázku nesplňovali 4 respondenti. Tzn., 99% z dotázaných bylo z Olomouckého kraje, pouhé 1% bylo z kraje jiného. Toto 1% respondentů vyplňovalo dotazník v nákupním centru.

Druhou otázkou, která má význam zpracovat do grafu je, zda jsou zadluženi více muži či ženy. Jelikož mi na dotazník odpovědělo 237 žen a 66 mužů a z toho úvěr využívá 79 žen tj. 79% a mužů využívá úvěr 32 tj. 29%. Celkem využívá úvěr 111 respondentů tj. 37% z celkových 299 respondentů.

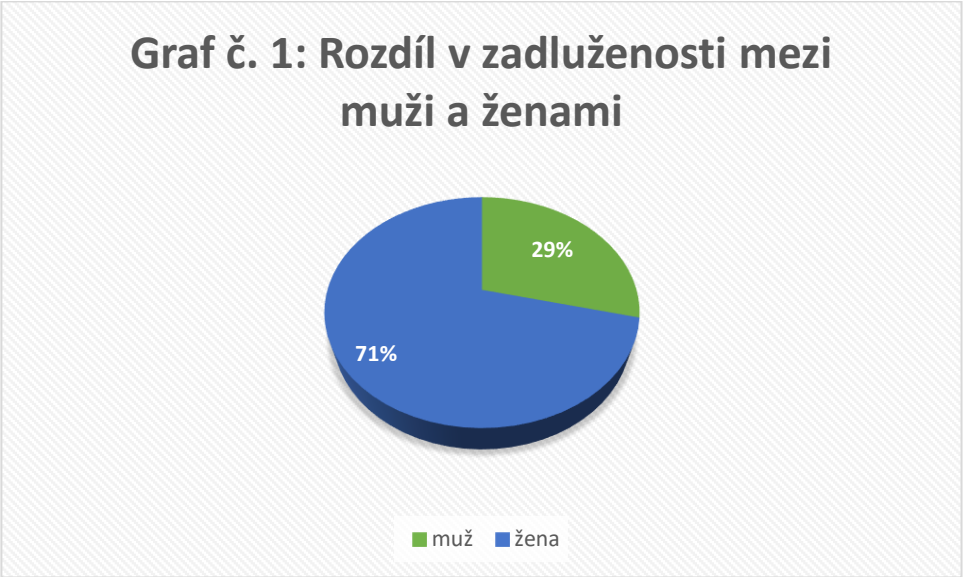

Graf č. 1 Rozdíl v zadluženosti mezi muži a ženami (zdroj: vlastní zpracování)

Další otázka se týkala nejvyššího dosaženého vzdělání. Nejvíce respondenti odpovídali vysokoškolské a na druhém místě bylo středoškolské s maturitou. Vysokoškolské vzdělání odpovědělo 138 respondentů, tj. 46% z celkových 299 a středoškolské s maturitou mělo 131 respondentů, tj. 44%. Ale zadlužených je více se vzděláním středoškolským, konkrétně 44

respondentů, tj. 40%. S vysokoškolským vzděláním je zadlužených 43 dotazovaných, tj. 39%. Podle tohoto vyhodnocení nemůžeme určit, zda se více zadlužují lidé s vyšším nebo nižším vzděláním. Alespoň ne z tohoto výběru dotazovaných.

Čtvrtou otázkou, na kterou jsem se respondentů ptala, byla otázka, v jak velké obci bydlí. 89 dotazovaných tj. 30% z 299 odpovědělo, že bydlí v obci od 2001 obyvatel do 40 000 obyvatel. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že bydlí ve městě s 80 001 a více obyvateli, konkrétně 81 respondentů, tj. 27%. Ale zadlužených jich konkrétně je nejvíce z obce s počtem obyvatel do 700 obyvatel. Konkrétně ze 111 respondentů, kteří odpověděli, že úvěr využívají, jich je 35, tj. 32% z obce velké do 700 obyvatel. Na druhém místě jsou lidé z obce od 2001 do 40 000 obyvatel, tj. 30 (27%) z dotazovaných bydlí v takto velké obci.

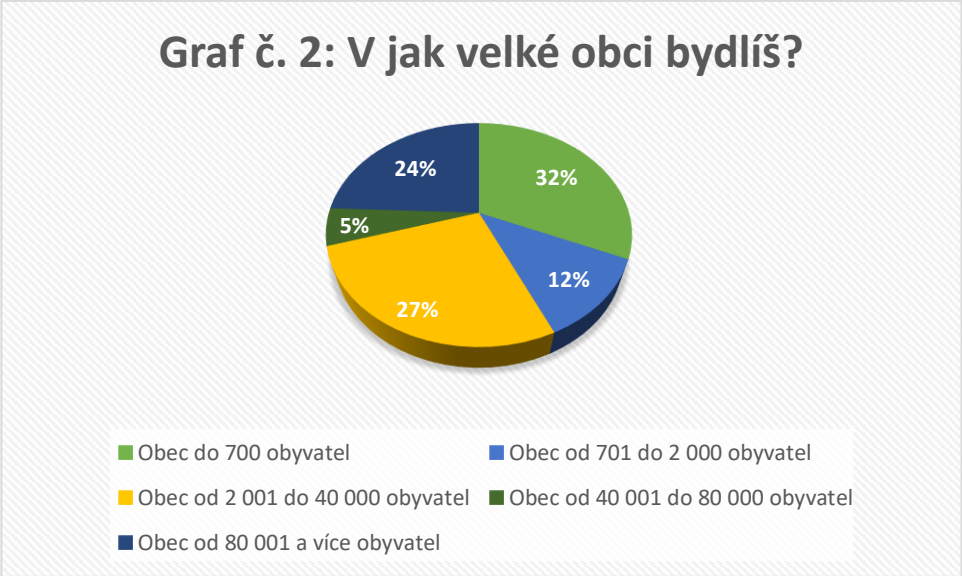

Graf č. 2 Zadluženost podle velikosti obce (zdroj: vlastní zpracování)

Dále jsem se respondentů ptala, kolik mají roků a zda pracují jako zaměstnanci, podnikatelé nebo jsou v důchodu. 152 dotazovaných tj. 51% bylo ve věku do 25 let a 107 respondentů tj. 36% bylo ve věku od 26 let do 40 let z celkově 299 dotazovaných. Studentů bylo 123, tj. 41%, zaměstnaných bylo 133, tj. 44% a zbylých 15% podnikalo, bylo v důchodu nebo mohli v dotazníku zvolit jinou možnost. Nejvíce zadlužených je respondentů ve věkové kategorii od 26 do 40 let a to konkrétně 57 respondentů (51%). Z tohoto počtu respondentů je 39 dotazovaných tj. 35% v zaměstnaneckém poměru.

Nejdůležitější a zásadní otázkou v dotazníku byla otázka 6 a to, zda respondenti využívají spotřebitelský úvěr či nikoli. 111 respondentů, tj. 37% mi odpovědělo, že úvěr využívá a zbylých 188, tj. 67% úvěr nevyužívá. Velké procento nezadlužených je z toho důvodu, že mi na dotazník odpovědělo mnoho vysokoškolských studentů. Ale jakmile jsem měla toto rozdělení, tak mi vyšla zadluženost u studentů v minimální míře.

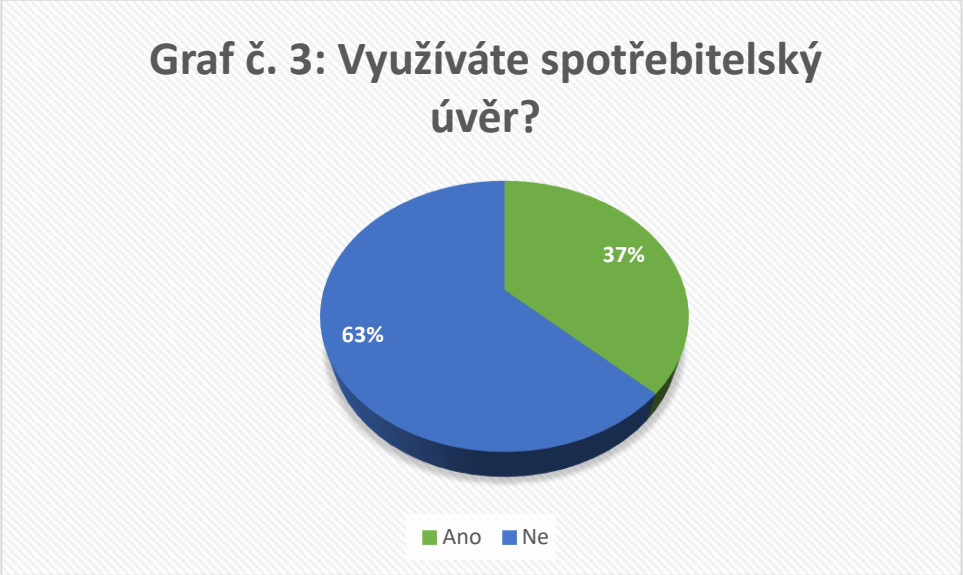

Graf č. 3 Využití spotřebitelského úvěru (zdroj: vlastní zpracování)

Jako sedmou otázku jsem se respondentů ptala, zda využívají pouze jeden spotřebitelský úvěr nebo jich využívají více. Většina z dotazovaných využívá pouze jeden spotřebitelský úvěr, konkrétně 87 dotazovaných, tj. 78%. Zbylých 24 (22%) respondentů využívá úvěrů více.

Následovala otázka, jaký typ spotřebitelského úvěru využívají. Nejčastější odpovědí bylo, že využívají hypotéku, konkrétně 47 (33%) respondentů. Poté následovala kreditní karta, kterou využívá 28 (20%) z dotazovaných. Přehledně jde vidět rozdělení na následujícím grafu.

Graf č. 4 Typ spotřebitelského úvěru (zdroj: vlastní zpracování)

Někteří odpověděli, že využívají více produktů najednou. Celkem bylo odpovědí 143. Tento výsledek jsem i očekávala, že vyjde. Je to pozitivní, protože lidé investují do bydlení a nepůjčují si zbytečně peníze na různé věci, které nutně nepotřebují.

Dále jsem se respondentů ptala na celkovou výši úvěru. Jelikož jsem s předchozí otázky vyhodnotila, že nejčastěji využívají hypotéku, tudíž částka, kterou respondenti využívají, se pohybuje v milionech. Nejčastější odpovědí bylo, že bance dluží od 1 milionu do 1,8 milionu korun. Tuto odpověď uvedlo 23 (21%) respondentů z celkem 111 zadlužených respondentů. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že dluží od 0,5 milionu do 1 milionu korun. Konkrétně 21 (19%) respondentů tuto odpověď uvedlo. Rozdělení můžete vidět na grafu č. 5.

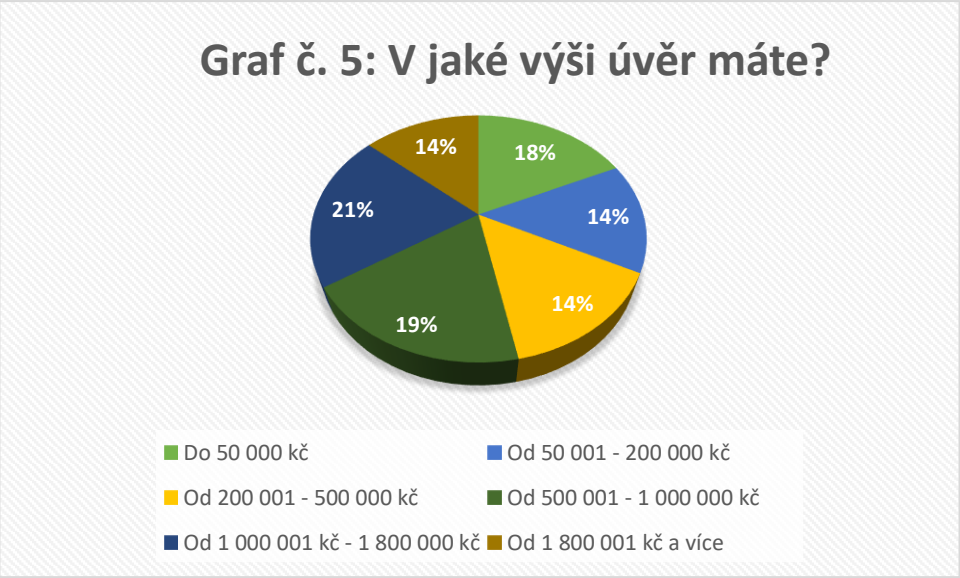

Graf č. 5 Výše úvěru (zdroj: vlastní zpracování)

Jako následující otázkou, v pořadí 10., byla otázka, na jaký účel si respondenti nejčastěji peníze půjčují. Nejpočetnější odpovědí byla odpověď na bydlení. Celkem tuto odpověď uvedlo 70 (63%) respondentů z celkových 111. Jako druhou nejčastější odpovědí byla odpověď jiné. Konkrétně 25 (23%) respondentů odpovědělo jiné. Což může být motorka, dárky, dovolená atd. Toto rozdělení můžete vidět na grafu č. 6.

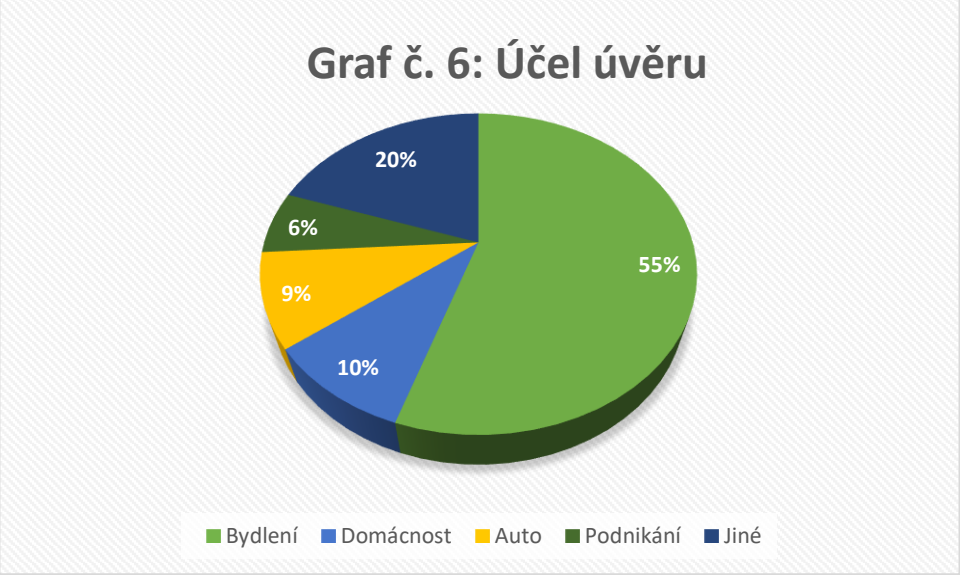

Graf č. 6 Účel úvěru (zdroj: vlastní zpracování)

Z tohoto výsledku můžeme říci, že si lidé budují své vlastní bydlení, ale nemají na něj našetřené takové množství financí, tudíž sáhnou po půjčce z banky. Lidé mají stabilní zaměstnání. Nemají strach, pokud by o něj přišli, že by si v dnešní době nenašli hned jiné, protože je velká nabídka pracovních míst.

Jedenáctá otázka byla, jakou mají průměrnou výši splátky. 26 respondentů, tj. 23% mi odpovědělo, že mají průměrnou výši splátky ve výši od 6 001 kč do 8 000 kč. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že mají splátku 8 001 kč a více. Tento výsledek potvrzuje předchozí odpovědi. Tzn., že si půjčují miliony převážně na účel bydlení. Z tohoto vyhodnocení také vyplývá, proč měsíčně splácí poměrně velkou částku. Vyhodnocení této otázky vám ukáži na následujícím grafu.

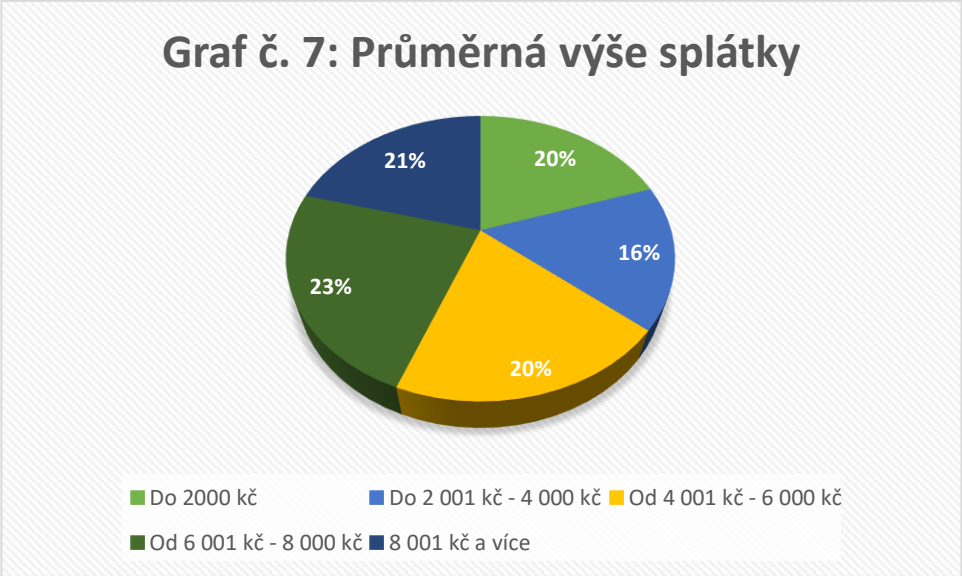

Graf č. 7 Průměrná výše splátky (zdroj: vlastní zpracování)

Předposlední otázkou v dotazníku byla otázka na průměrnou výši příjmu za celou domácnost. Nejvíce respondentů mi odpovědělo, že mají celkový průměrný příjem od 35 001 kč – 50 000 kč. Konkrétně tuto odpověď zvolilo 49 dotazovaných. Tj. 44%. Tato odpověď odpovídá běžné rodině, která má standartní průměrný příjem. Tuto odpověď jsem i očekávala jako nejčastější. Je to hlavně z důvodu toho, jak respondenti odpovídali na předchozí otázky. Jako druhou nejčastější odpovědí byla odpověď, že mají příjem od 25 001 kč – 35 000 kč. Konkrétně 25 respondentů, tj. 23%. Tato odpověď může odpovídat rodině, kde je manželka

na mateřské a hlavní příjem do domácnosti přináší jen manžel. Manželka pobírá jen rodičovský příspěvek. Konkrétní procentuální porovnání můžeme vidět na následujícím grafu.

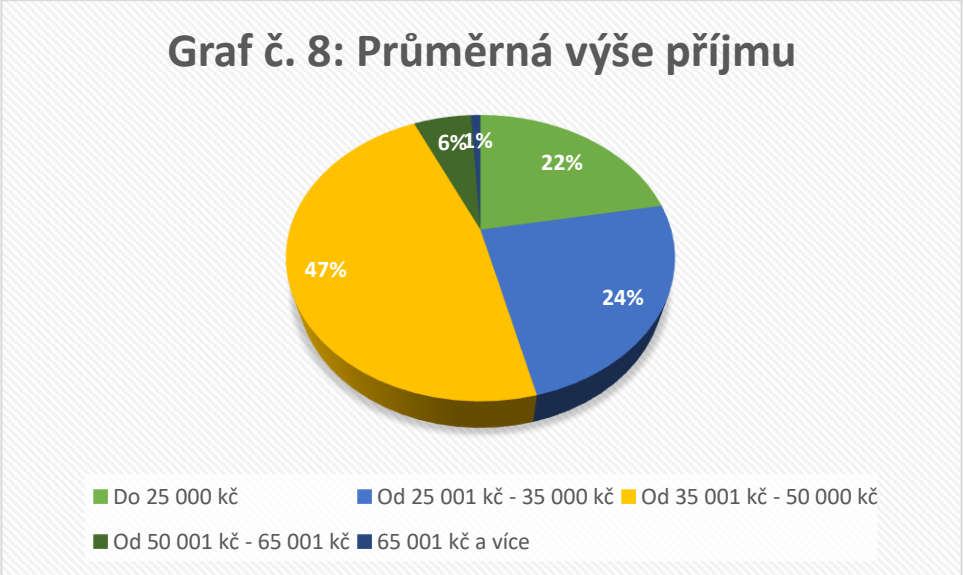

Graf č. 8 Průměrná výše příjmu (zdroj: vlastní zpracování)

A na poslední otázku jsem se respondentů ptala, jestli splácí úvěr vždy v termínu nebo se zpožděním. Většina mi odpověděla, že úvěr splácí vždy v termínu. Jen 4 respondenti, tj. 4% z celkově dotázaných splácí se zpožděním do jednoho týdne. Tuto otázku jsem do dotazníku zvolila z toho důvodu, abych si ověřila, zda klienti banky splňují požadavky, které banka stanovuje. Moji předpověď jsem si ověřila. Lidé splácí včas z toho důvodu, protože mají nastavený trvalý příkaz, tím pádem na platbu nezapomenou a hlavně, pokud by nezaplatili splátku v termínu, který banka vyžaduje, tak dlužníkům plynou penále, jejichž výše je uvedena v úvěrové smlouvě. Dalším důvodem, proč by měli klienti splácet včas je to, aby si uchovali čisté registry. Čisté registry jsou důležité, pokud by klienti chtěli požádat o nový úvěr nebo ten stávající refinancovat.

Pokud bych měla shrnout celkový výzkum a odpovědět na můj hlavní cíl výzkumu, který zní: „*Jaká je zadluženost populace spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji.*“ Tak odpovědí je, že z dotazovaných je nejvíce zadluženo žen ve věku od 26 do 40 let se středoškolským vzděláním, které jsou zaměstnané a bydlí v obci do 700 obyvatel. Jako nejčastější typ úvěru je hypotéka na bydlení v hodnotě od 1 milionu korun do 1,8 milionu korun s průměrnou splátkou od 6 001 korun do 8 000 korun. Z tohoto dotazníku plyne, že lidé si

chtějí budovat své vlastní bydlení, ale nemají dostatek svých zdrojů, tak si musí půjčit z banky. Málo kdo má tak bohaté rodiče, aby svým dětem dali potřebné peníze na své vlastní bydlení. Lidé chtějí bydlet ve svém, bez přítomnosti svých rodičů. Chtějí se osamostatnit a založit si svoji vlastní rodinu. Pozitivní je, že si lidé nepůjčují peníze na zbytečné věci, ale na potřebné. I já spadám do většiny z dotazovaných. Dospěla jsem do věku, kdy si budeme s přítelem brát hypotéku na bydlení, protože za 3 roky v práci je nemožné potřebné finance na bydlení našetřit.

Závěr

V bakalářské práci byla popsána historie bankovnictví, bankovní i nebankovní instituce. Vymezila jsem základní pojmy, které se týkají spotřebitelského úvěru. Popsala jsem druhy spotřebitelských úvěrů a jaké požadavky musí žadatel splnit, aby mu byl úvěr poskytnutý. Popsala jsem aktuální zadluženost v celé České republice na základě dat z Českého statistického úřadu a porovnala z historickými daty za posledních 10 let.

Cílem této práce bylo zjistit, jaká je zadluženost spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji. Vyhodnocení jsem prováděla z 303 dotazníků, které jsem respondentům rozdala. Nejvíce zastoupenou věkovou kategorií, která mi na dotazník odpověděla, byla věková kategorie do 25 let, ale nejvíce zadluženou věkovou kategorií jsou lidé od 26 do 40 let. Nejvíce mi na dotazník odpovídali ženy, tím pádem mi vyšlo, že jsou více zadlužené než muži, ale pokud mají hypotéku, tak ji mají společně se svým manželem. Nejdůležitější otázka v dotazníku byla otázka, jestli respondenti úvěr využívají či nikoli. Na základě této otázky jsem provedla vyhodnocení takové, že 111 respondentů z 299 využívá spotřebitelský úvěr. Tedy odpověď na můj hlavní cíl je, že 111 (37%) respondentů z celkem 299 dotazovaných, kteří splňovali podmínky dotazníku, je zadluženo spotřebitelskými úvěry. Nejčastěji byli dotazovaní zadluženi hypotékami v hodnotě od 1 milionu korun do 1,8 milionu korun. Než jsem začala výzkum dělat, tak jsem si i myslela, že mi vyjde jako nejvíce poskytovaný úvěr právě hypoteční úvěr. Můj předpoklad jsem si vyhodnocením výzkumného šetření potvrdila.

Z mého pohledu je pozitivní, pokud si lidé půjčují na vlastní bydlení a nepůjčují si peníze na nepotřebné věci, jako jsou např. dárky na Vánoce. Z vlastní zkušenosti vím, že toto je velmi časté a podle mého názoru zbytečné. Pokud na dárky nemám, tak přece nebudu kupovat to nejdražší, co na trhu je, jen abych uspokojila potřeby rodiny. Ale půjčka na bydlení je rozumná věc, a pokud nám banka půjčí s úrokem 3% na 30 let, tak je hodně dobré. Banka v posledních 2 letech hodně zpřísnila podmínky pro poskytnutí hypotéky, protože na hypotéku dosáhl téměř každý a to se ČNB nelíbilo. Z historických údajů víme, že úroková sazba se pohybovala i kolem 8%, proto nebyly půjčky na bydlení tak časté. V dnešní situaci jsou půjčky na bydlení již běžnou věcí. Ale peníze nejsou hned. Žadatel musí splnit mnoho podmínek vyžadovaných bankou, aby mohl peníze načerpat. A hned vám také banka nepustí celou částku, kterou chcete půjčit. Někdy tento proces může probíhat i několik měsíců.

Seznam použitých zkratek a symbolů

NBČS	Národní banka Československá
SBČS	Státní banka Československá
ČNB	Česká národní banka
RPSN	Roční procentní sazba nákladů
BRKI	Bankovní registr klientských informací
NRKI	Nebankovní registr klientských informací
SOLUS	Sdružení na ochranu leasingu a úvěru spotřebitelům
tj.	to je
např.	například
tzn.	to znamená
apod.	a podobně
Sb.	Sbírka
Kč	koruny
km^2	kilometr čtverečný
%	procento/a
§	paragraf

Seznam obrázků a grafů

Obrázek č. 1 Celkové zadlužení domácností

Obrázek č. 2 Meziroční změna stavu půjček domácnostem v mil. Kč

Graf č. 1 Rozdíl v zadluženosti mezi muži a ženami

Graf č. 2 Zadluženost podle velikosti obce

Graf č. 3 Využití spotřebitelského úvěru

Graf č. 4 Typ spotřebitelského úvěru

Graf č. 5 Výše úvěru

Graf č. 6 Účel úvěru

Graf č. 7 Průměrná výše splátky

Graf č. 8 Průměrná výše příjmu

Seznam použité literatury a zdrojů

Literatura

ČERNOHORSKÝ, Jan a Petr TEPLÝ. *Základy financí*. 1.vyd. Praha: Grada, 2011, ISBN 978-80-247-3669-3

DVOŘÁK, Petr. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005, ISBN 80-7201-515-X

KAŠPAROVSKÁ, Vlasta. *Banky a komerční obchody*. Vyd. 1. Kravaře: Marreal servis, 2010, ISBN 978-80-254-6779-4

PULPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovnictví v České republice*. 1. Vyd. Praha: Oeconomica , 2010, ISBN 978-80-245-1180-1

SYROVÝ, Petr a NOVOTNÝ, Martin. *Osobní a rodinné finance*. 1. vyd. Praha: Grada, 2003, ISBN 80-247-0478-1

Internetové zdroje

Bankovnipoplatky.com [online]. ©2015 – 2019 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: https://www.bankovnipoplatky.com/nebankovni-poskytovatele-pujcek-musi-mit-licenci-zkontrolujte-si-je-35032

BUREŠ, Michal. *Od 1. října se zpřísňují podmínky k získání hypotéky!* [online článek]. 2018 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: https://www.finance.cz/514726-cnb-hypoteka-nove-podminky/

Comfortmoney.cz [online]. ©2012 – 2018 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: https://www.comfortmoney.cz/bankonvi-vs-nebankovni-pujcka/

Česká národní banka [online]. ©2013 – 2018 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/

Česká národní banka [online]. ©2013 – 2018 [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_DRILL?p_strid=0&p_lang=CS

Český statistický úřad [online]. 2019 [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/

Finance.cz [online]. 2019 [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: https://www.finance.cz/520487-zadluzeni-ceskych-domacnosti-v-lednu-stouplo-na-1-653-bilionu-kc/

Olkraj.cz [online]. 2015 [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: https://www.olkraj.cz/

Olomouc.eu [online]. ©2012 [cit. 2019 – 03-02]. Dostupné z: http://olomouc.eu/

Peníze.cz [online]. ©2000 – 2018 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: https://www.penize.cz/pujcky/323452-registry-dluzniku-co-na-vas-povedi-a-jak-z-nich-ven

Peníze.cz [online]. ©2000 – 2018 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: https://www.penize.cz/15718-jake-doklady-jsou-potreba-k-ziskani-hypoteky

Legislativa

ČESKO, Zákon č. 145 ze dne 20. května 2010 o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů [online]. © AION CS, 2010-2019 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-145

ČESKO, Zákon č. 89 ze dne 1. ledna 2014 občanský zákoník [online]. © AION CS, 2010-2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Dotazník

Příloha č. 1 – Dotazník

Jmenuji se Helena Vykydalová a jsem studentkou 3. ročníku na Pedagogické fakultě v Olomouci. Prosím Vás o vyplnění krátkého dotazníku k mojí bakalářské práci na téma Zadluženost spotřebitelskými úvěry v Olomouckém kraji. Tyto údaje budou sloužit jen k výzkumu této práce a nebudou nijak zneužity ani publikovány. Dotazník je anonymní. Děkuji za vyplnění.

1. **Trvalý pobyt v Olomouckém kraji:**

   - Ano
   - Ne

2. **Jsem:**

   - Muž
   - Žena

3. **Nejvyšší dosažené vzdělání:**

   - Základní
   - Vyučený bez maturity
   - Středoškolské s maturitou
   - Vyšší odborné
   - Vysokoškolské

4. **Bydlím:**

   - Obec do 700 obyvatel (př. Haňovice)
   - Obec od 701 do 2000 obyvatel (př. Hněvotín)
   - Obec od 2001 do 40 000 obyvatel (př. Litovel)
   - Obec od 40 001 – 80 000 obyvatel (př. Prostějov)
   - Obec od 80 001 a více obyvatel (př. Olomouc)

5. **Patřím do věkové kategorie:**

   - Do 25 let
   - Od 26 do 40 let
   - Od 41 do 55
   - Od 56 do 65
   - 66 a více

6. **Jsem:**

   - Student
   - Zaměstnanec
   - Podnikatel
   - Důchodce, invalidní důchodce
   - Jiné

7. **Využíváte spotřebitelský úvěr (př. hypotéka, leasing, půjčka, kreditní karta, kontokorent)?**

   - Ano (pokračujte dále ve vyplňování)
   - Ne

8. **Kolik spotřebitelských úvěrů máte?**

   - Jeden
   - Dva a více

9. **Jaký typ spotřebitelského úvěru máte?**

   - Hypotéka
   - Leasing
   - Bankovní půjčka
   - Úvěr se stavebního spoření
   - Nebankovní půjčka
   - Kreditní karta
   - Kontokorent

10. V jaké výši úvěr máte (součet všech úvěrů, pokud jich máte více)?

- ☐ Do 50 000 kč
- ☐ Od 50 001 kč – 200 000 kč
- ☐ Od 200 001 kč – 500 000 kč
- ☐ Od 500 001 kč – 1 000 000 kč
- ☐ Od 1 000 001 kč – 1 800 000 kč
- ☐ 1 800 001 kč a více

11. Jaký byl účel úvěru?

- ☐ Bydlení
- ☐ Výbava domácnosti
- ☐ Auto
- ☐ Podnikání
- ☐ Jiné

12. Jakou máte průměrnou výši splátky (součet všech splátek, pokud jich máte více)?

- ☐ Do 2 000 kč
- ☐ Od 2 001 kč – 4 000 kč
- ☐ Od 4 001 kč – 6 000 kč
- ☐ Od 6 001 kč – 8 000 kč
- ☐ 8 001 kč a více

13. Jaká je průměrná výše příjmu za Vaši domácnost?

- ☐ Do 25 000 kč
- ☐ Od 25 001 kč – 35 000 kč
- ☐ Od 35 001 kč – 50 000 kč
- ☐ Od 50 001 kč – 65 001 kč
- ☐ 65 001 kč a více

14. Splácení úvěru:

- ☐ Vždy v termínu
- ☐ Se zpožděním do 1 týdne
- ☐ Se zpožděním delším jak 1 týden